СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
НУТРИЦІОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА В РЕАБІЛІТАЦІЇ

Спеціальність: **І7 «Терапія та реабілітація»**
Освітньо-професійна програма: **Фізична терапія**
Код компонента в освітній програмі: **ВК 1**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **1**
Семестр(и): **ІІ (весняний)**
Тип освітнього компонента: **вибірковий**
Навчальний рік: 2026-2027

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття**
Підсумковий контроль: **залік**
Пререквізити: **Менеджмент у фізичній терапії при соматичній патології, Клінічна практика з фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату у пацієнтів різних вікових груп, Клінічна практика з фізичної терапії при порушеннях діяльності серцево-судинної системи у пацієнтів різних вікових груп**

Кафедра/підрозділ: кафедра гігієни та екології, пр. Науки, 4, корпус А, 5 поверх
Керівник освітнього компонента: к.мед.н., доцент Литвиненко Микола Ігорович,
email: mi.lytvynenko@knmu.edu.ua
Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle): https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=6504

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Нутриціологія, як інтегративна наука про харчування, має критичне значення для оптимізації процесів реабілітації у пацієнтів з різноманітними захворюваннями та станами. Сучасна освітня діяльність у закладах вищої освіти вимагає від фахівців глибоких міждисциплінарних знань та практичних навичок, що охоплюють як фундаментальні, так і прикладні аспекти медицини та харчових технологій. В останні роки стрімко зростає увага спеціалістів у галузі охорони здоров'я та реабілітації (в Україні та світі) до питань, пов'язаних із персоніфікованим, лікувальним та відновлювальним харчуванням, що є невід'ємною частиною ефективної реабілітаційної програми. Успіхи у біохімії, клітинній біології, фізіології, мікробіології, а також інноваційні досягнення геноміки та нутригеноміки, значно поглибили наше розуміння метаболічних процесів, механізмів їх порушень та регуляції під час хвороби та відновлення. Ці наукові знання підтверджують ключову роль окремих макро та мікронутрієнтів, а також мінорних біологічно активних компонентів їжі у відновленні функціональної активності органів і систем, прискоренні регенерації, зменшенні запалення та зниженні ризику ускладнень, що є фундаментальними завданнями нутриціологічної підтримки в реабілітаційному процесі.

МЕТА КУРСУ: формування у здобувачів освіти системи знань, умінь, практичних дій, професійних навичок і цільових компетентностей, а також наукового світогляду майбутнього фахівця галузі знань І «Охорона здоров'я», спеціальності І7 «Терапія і реабілітація», щодо оцінки нутритивного статусу пацієнтів, планування та впровадження нутриціологічних стратегій у процесі медичної, фізичної та психосоціальної реабілітації. Освітній компонент забезпечує набуття знань про роль збалансованого харчування у відновленні функціонального стану організму, формування вмінь застосовувати принципи клінічної

нутриціології індивідуальних програм нутриціологічної підтримки з урахуванням специфіки захворювань, етапу реабілітації та вікових особливостей пацієнтів.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- аналізувати роль макро- та мікронутрієнтів у метаболічних процесах, пов'язаних із запаленням, регенерацією тканин та відновленням функцій організму після захворювань, травм та хірургічних втручань.;
- пояснювати патофізіологічні основи порушень нутритивного статусу при різних клінічних станах;
- класифікувати сучасні методи та інструменти оцінки нутритивного статусу та скринінгу ризику мальнутриції;
- знати особливості нутритивної підтримки при поширених нозологіях, що потребують реабілітації (післяінсультні стани, черепно-мозкові та спінальні травми, захворювання опорно-рухового апарату, кардіологічна та пульмонологічна патологія)

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (10 год.):

1. Концептуальні основи нутриціологічної підтримки в реабілітації.
2. Методи оцінки харчового статусу та скринінг мальнутриції.
3. Роль макро- та мікронутрієнтів у процесах відновлення та реабілітації організму.
4. Нутритивно-залежні патологічні стани у реабілітаційній практиці.
5. Міждисциплінарна взаємодія та етичні аспекти нутриціологічної підтримки.

Перелік тем практичних (20 год.):

1. Оцінка моделі здорового харчування в контексті реабілітації.
2. Аналіз фундаментальних елементів харчування та їх впливу на відновлення організму.
3. Визначення ролі вітамінів та мікроелементів як фактор профілактики інфекційних ускладнень у відновному періоді.
4. Аналіз клінічних кейсів з оцінки харчового статусу та розробки стратегії нутриціологічної підтримки.
5. Визначення принципів збалансованого харчування для різних вікових груп.
6. Оцінка нутриційної підтримки рухової функції: білок, кальцій, вітамін D.
7. Аналіз нутриційних стратегій у нейрореабілітації: Омега-3, вітаміни групи В.
8. Оцінка нутриціологічних підходів у кардіо-пульмональній реабілітації.
9. Застосування менеджмент підходів нутриційних бар’єрів: корекція порушень ковтання, апетиту, функції кишківника.
10. Аналіз ролі реабілітолога у комунікації та наданні базових нутриційних рекомендацій.

Перелік тем самостійної роботи студента (60 год.)

1. Історія розвитку та становлення нутриціології як науки.
2. Основні принципи раціонального та лікувально-профілактичного харчування.
3. Роль білків, жирів, вуглеводів у процесах відновлення та адаптації організму.
4. Біологічне значення вітамінів і мінералів у метаболічних процесах та загоєнні тканин.
5. Функціональні продукти харчування, нутрицевтики та їх роль у відновних процесах.
6. Енергетичні потреби організму під час реабілітації.
7. Методи оцінки харчового статусу пацієнтів у клінічній практиці.
8. Особливості харчування при порушеннях травної системи під час реабілітації.
9. Нутриціологічна підтримка при серцево-судинних і дихальних захворюваннях.
10. Роль нутриціології у відновленні після травм опорно-рухового апарату.
11. Харчова підтримка при неврологічних і нейротравматичних станах.

12. Корекція харчового статусу при ожирінні, саркопенії та кахексії.
13. Психологічні аспекти формування харчової поведінки у пацієнтів, що проходять реабілітацію.

Самостійна робота здобувачів (СРЗ) спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяє формуванню професійних компетентностей. Результати СРЗ підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекція, виконання вправ та практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів, метод стандартизованого пацієнта.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).
В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД за обидва семестри становить загальну навчальну діяльність (ЗНД).
Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.
Підсумковий контроль. Залік.
Оцінка з дисципліни (ОД). Зараховано.
Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати щодня час виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.
Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).
Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).
Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.
Час відповіді викладача: 24 години

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle
- *інші вимоги кафедри*

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Гігієна та екологія: підручник / [В. Г. Бардов, С. Т. Омельчук, Н. В. Мережкіна та ін.]; за заг. ред. В. Г. Бардова. – Вінниця: Нова Книга, 2020. – 472 с.
2. Дуденко Н. В.Нутріціологія. *Видавництво: Світ книг. 2024*. – 527 с.
3. Dr. Rajput, Kumkum. Food, Nutrition and Hygiene: Improving Diets and Nutrition / Dr. K. Rajput. – India: Independently published, 2023. – 239 p.
4. Павлоцька Л.Ф. Нутриціологія та харчова безпека [Електронний ресурс]: навч. Посібник / Л.Ф. Павлоцька, О.Ф. Аксьонова, Л.А.Скуріхіна . – Електрон. дані. – Х.: ХДУХТ, 2020. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Назва з тит. Екрана
5. Dudek S. G. Nutrition essentials for nursing practice [Електронний ресурс] / S. G. Dudek. - 9th ed. - Philadelphia, PA: Wolters Kluwer, 2022. - ISBN 9781975161125. - Режим доступу: -https://ru.scribd.com/document/788453623/Nutrition-Essentials-for-Nursing-Practice-9th-Edition-Susan-Dudek
6. McIntosh, S. N. Williams' Basic Nutrition & Diet Therapy [Електронний ресурс] / S. N. McIntosh. - 16th ed. - St. Louis: Elsevier, 2021. - ISBN 9780323749800. — Режим доступу: https://www.elsevier.com/books/williams-basic-nutrition-and-diet-therapy/9780323749800

Допоміжна

1. Сабадишин Р. О. Нутриціологічні аспекти харчування людини [Електронний ресурс] / Р. О. Сабадишин // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2023. – № 1. – С. 40–47. – Режим доступу: https://doi.org/10.11603/1681-2786.2023.1.13709
2. Дієтологія та раціональне харчування [Електронний ресурс] : електрон. метод. рек. до практ. занять та самост. роботи для здобувачів 2 рівня вищ. освіти за спец. 091 Біологія, 162 Біотехнології та біоінженерія, 014.05. Середня освіта. Біологія та здоров'я людини, 226 Фармація, пром. фармація / уклад.: О. А. Макаренко, Т. В. Гладкій. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. – 72 с. – 1,5 МБ.

В.о.зав. кафедри гігієни та екології Олена ЛІТОВЧЕНКО